

Anvar Obidjon

MESHPOLVONNING JANGLARI

Yoshlar nashriyot uyi
Toshkent –2018

UO'K 821.512.133-36
K BK 84(5ŷ)6
O-14

Obidjon, Anvar.

Meshpolvonning janglari: hajviya / A. Obidjon. - Toshkent: Yoshlar nashriyot uyi, 2018. - 168 b.

Anvar Obidjonning sarguzasht-doston yo'sinida yozilgan ushbu qissasi ozodlik haqida, ozodlik, chin hurriyat yo'lida yo'lga otlangan vatanparvar bolalar haqidadir Unda o'tmish va kelajak, tarix va taqdirlar erk va ozodlik motivlari o'zaro tutashib ketadi. Meshpolvonning ozodlik yo'lidagi qahramonliklari bir qarashda Alpomishning bahodirliklarini esga tushiradi. Asar xalqona tilda yozilganligi, qahramonliklar bolalarga yoqadigan yo'sinda tasvirlanganligi bilan e'tiborni tortadi.

UO'K 821.512.133-36
K BK 84(5ŷ)6

ISBN 978-9943-5316-5-9

© Yoshlar nashriyot
uyi, 2018

YOZUVCHIDAN

*O'zbekning dono baxshilariga shogird tushib,
ushbu dostonga qo'l urdim.*

Meshpolvon to'g'risida oltiariqliklar juda ko'p hangomalar aytib yurishadi. Bularni eshitmabsiz, bu dunyoga kelmabsiz. Lekin, shunisiyam borki, uning g'aroyib kechinmalarini birov undoq ta'riflasi, boshqasi: «Yo'q, aslida bundoq bo'lgan», deydi. Menimcha, ertakchilarning hammasiyam haq. Chunki, zig'irdekkinaga haqiqatdan tug'ilgan qissanamo bu cho'pchak asrlar davomida og'izdan-og'izga o'tib, keng ildizlayvergan, har bir ota-ona o'g'il-qiziga o'zidan qittak qo'shib so'zlayvergan. Ahvol shunday bo'lgandan keyin, endi borini ortiqcha yashirmay, yo'g'ini loflab oshirmay, sizlarga o'rtachasini hikoya qilib berganim tuzuk.

Aytishlariga qaraganda, o'sha omadli Meshpolvon kelajakda o'z ishlari afsonaga aylanib, nomi tarixda qolishini hali bilmagan chog'laridayoq, tashqi qiyofasi bilan boshqalardan yaqqol ajralib turarkan: ikki lunji nog'ora, beti oftobdan zog'ora, jag'ida eshak tepkisi naqshlagan chandiq, qorni naq qirq pudlik sandiq, burni mushuknikidek puchuq, yelkasi baayni hurpaygan chumchuq, bo'yni oldinga enkaygan, quloqlari dinkaygan, oyoq bosishi ilang-bilang, boshi Yoz-yovon cho'lidek yap-yalang, ko'rinishidan kamgap-u anqov, aslida mahmadana-yu mijg'ov, ko'zlari boyqushnikidek ola... xullas, rosayam qiziq bola ekan.

Shu bolapaqirning handalakdek boshiga momaguldirakdek ko'rgilik yog'ilib, o'n ikki yoshga to'lib-to'lmay tirik ye-

tim bo‘lib qoldi. Yirtqich Sepkilshohning qora papoq kiygan askarlari sel yanglig‘ bosib kelib, uning bolalik quvonchlarini beayov yuvib o‘tdi. Xonadonlar talon-taroj, kulbalar vayron, ekinzorlar payhon bo‘ldi. Tirik qolgan jangchilar bilan sog‘lom qiz-juvonlarni zanjirband etishib, birini qul, birini cho‘ri sifatida Qahratoniya degan uzoq o‘lkaga haydab ketishdi. Ularning orasida Meshpolvonning yarador dadasi bilan ko‘zlari kiyiknikidek chiroyli onasi ham bor edi.

Meshpolvon ho‘ng-ho‘ng yig‘lab, bandi qilinganlar ortidan ancha joygacha ergashib bordi. Shunda dadasi unga o‘qrayib: «Oyimqizlarga o‘xshab hiqillama! Yurt senga qolyapti!» – deb jerkib berdi. Onasi bo‘lsa, o‘g‘liga yuragi to‘liqib bir qarab qo‘ydi-yu, negadir tezda yuzini o‘girib oldi.

Dadasining gapidan keyin Meshpolvon o‘z-o‘zidan joyida to‘xtab qoldi, dashtning chag‘ir yo‘lida imillab qadam tashlayotgan odamlarning qorasi o‘chgunicha mo‘ltirab turaverdi.

Yuzlab oyoqlar ostidan ko‘tarilib, ufqni tumandek qoplab olgan chang asta-sekin sepsidi, ilonizi yo‘l endi bo‘m-bo‘sh edi. Bandi qilinganlar safi butunlay ko‘zdan yo‘qolgan bo‘lsa-da, ular aytib borayotgan qo‘shiq bolakayning quloqlari ostida qayta-qayta jaranglayverdi:

*Mardlar senga fido bo‘ldi,
Bizlar tirik judo bo‘ldik,
Kechir bizni, Ona yurt.
Mungli qo‘shiq aytmoqdamiz,
Seni tashlab ketmoqdamiz,
Kechir bizni, ona yurt.
Bergan suting oqlolmadik,
Dushmanlardan saqlolmadik,
Kechir bizni, ona yurt.*

*Endi payhon dalalaring,
Qul-choʻridir bolalaring,
Kechir bizni, ona yurt.*

Ancha mahalgacha daragi boʻlmaganidan yuragi poʻkillab, dushmanlar uniyam qullikka sudrab ketishdimikan deb joni halak yurgan enasi, Meshpolvonning sogʻ-salomat qaytib kelganini koʻrib, avvaliga sevinchi ichiga sigʻmay qoldi. Keyin birdaniga «huv-huv»lab yigʻlashga tutindi:

– Qora papoq kiyganlar hamma narsamizni talab ketishdi. Endi seni qanday toʻydiraman, yetimchaginam?

– Muncha vahima qilasiz? – deb chinqirdi Meshpolvon.
– Filni pishirib bering deyaqmanmi? Ja borsa, bir qozon shoʻrva ichib, ikki tandir non yeyman-da.

Yaxshiyamki, bu yurtning quyoshli oyi koʻp, tuprogʻining moyi koʻp, ariq bilan soyi koʻp. Bosqinchilar ketganidan keyin yoz oʻrtalarida ekilgan boʻlishiga qaramay, arpa-yu bugʻdoy, mosh-u loviya, makka-yu sholi, javdar-u qoʻnoq, qizilcha-yu oshqovoqlar kech kuzga qolmasdan pishib yetildi. Odamlar koʻp tirishib, kam uxlab, tut shinnisini zogʻora nonga bulab, oshqovoqni sutga dimlab, behi bargidan choy damlab, qullikka ketganlar gʻamida koʻz namlab, qishdan eson-omon chiqib olishdi.

Bu davrda Meshpolvon bilan enasiga, ayniqsa, qiyin boʻldi. Kampir bechora oʻzini unutib, chala toʻyish tufayli nevarasining koʻzlari kirtayib borayotganiga kuyunsa, xoʻratomoq bola doʻmbiradek qorni kun sayin puchmayib, belida ishton oʻrnashmay qolayotganidan ichikib yurdi.

MESHPOLVONNING JANGLARI

Sirdaryo bilan Amudaryo jo'sh uraverdi, Orol dengizi to'lasicha turaverdi. Ot ketidan toylar o'tib, kun ketidan oylar o'tib, yana bodom gulladi. Qushlar chug'urlashni, chumolilar ushoq o'g'irlashni boshladi. Meshpolvonning yurtdoshlari asalari galasi bilan bir vaqtda tirikchilik tashvishiga tushdi. Kampirlar urug'lik donni saralab, chollar qo'sh haydashdi, qizlar ariq tozalab, o'g'il bolalar kesak yanchishdi.

Shudgordagi qop-qora do'ngalak kesaklar xuddi qora papoqli boshlarga o'xshardi, bolakaylar ularni ayamasdan yanchib, havasga tesha urishaverdi.

- Vuy, manavining kattaligini-i!
- Sepkilshohning askarboshisi ana shu-da.
- Iye, bir urib atala qilaylik bo'lmasa. Mana!
- Hayuv-v!!!

*Olib tesha-to'qmoqni,
Yanching qora papoqni,
Hayuv-v!
Bilakda kuch to'playmiz,
Yurakda o'ch to'playmiz,
Hayuv-v!
Tog'imizda lola ko'p,
Yurtimizda bola ko'p,
Hayuv-v!
Mayli, bizni ko'rgan choq
Kuyib o'lsin Sepkilshoh,
Hayuv-v!*

Urug'lar sepilib, ko'chatlar ekilib, sukut o'rnini umid egalladi. Dehqonning oyog'i dalada, og'zi yallada bo'lib qoldi.

Laylak o'tib g'oz keldi, bahor ketib yoz keldi. Jo'jalar xo'rozga, kurtaklar charosga aylandi. Boshoqlarga o'roq, qovunlarga pichoq tegib, jazlar bir qozon, tandirdagi o'tlar alamazon bo'ldi.

Mana shunday fayzli kunlarning birida Meshpolvon o'tin yoraman deb, to'nka yaqinida turgan sopol tog'orani sindirib qo'ydi. Shu narsa bahona bo'ldi-yu, o'g'lini sog'inib, ko'pdan beri ichidagi zahrini kimga sochishni bilmay yurgan enasi xumor yozib sannashga tushdi:

– Bitta to'ngakni eplab yorolmaysan, yashshamagur. Bo'ying terak bo'lsayam, o'zing erkak bo'lmading. Erkak bo'lganingda, ota-onangni qullikka jo'natvori-i-b, tomosha-qovoqdek do'mpayib o'tirarmiding? Hoy, ko'zingga qara, jigarlaringga kuyishni bilmasang, odamlardan uyalishni bil. Oriyat degan narsa bormi o'zi senda? Oriyating bo'lmasa, bo'yingni bo'yinturuqdek qilib yuraver. E, satqayi odam ket!

Qorniday katta, ishtahasiday kuchli bo'lmasayam, harqalay Meshpolvonda o'ziga yarasha hamiyat bor edi. Enasining gapi yuragiga achishtirarli darajada og'ir cho'kib, dilida g'ashlik chuvalandi. Otga mingashtirib bozor kezadigan dadasi bilan ochligini ko'zidan sezadigan onasini o'ziyam o'lgudek sog'inib yuruvdi. Kampirning xarxashasi turtki bo'lib, erkaklik nimaligini bizdan ko'rasiz endi, deya shartta safarga hozirlandi.

Ammo, g'arib jangchining na maxsus ust-boshi, na qurol-aslahasi bor edi. Yaktak-ishton ustidan astarsiz choponini kiyib, beliga chilvir bog'ladi, yelkasiga ho'kizteri po'stakni ilib, qatiq ivitiladigan sopol chapyani boshga dubulg'adek o'rnashtirdi, belbog'iga daskalla qistirdi, qozonning yog'och qopqog'ini qalqon, uchiga bigiz qoqilgan o'qlovni nayza qildi. Qo'shni cholning oldingi oyog'i oqsoq

xachirini qarzga olib, egar-jabduq urdi. Unga minmoqchi bo'lganida, oftobda qizib turgan uzangi oyog'ini jizillatdi. O'sha turq-atvorda xachirni yetaklab enasining qoshiga bordi, uning kiyilganda choki tepada turadigan, tagcharmsiz shalpildoq kovushiga suqlanganicha bir so'z dedi:

*Sepkilshohning elatiga qilay yurish,
Bo'lar endi dunyoda eng katta urush,
Noqulaydir yalangoyoq jangga kirish,
Enajonim, kalishingni berib turgin.
Toki chapya butun ekan – boshim omon,
Po'stakdan o'q o'tmas dushman otsa kamon,
Bir urganding, gurzidan ham o'qlov yomon,
Enajonim, kalishingni berib turgin.
Qozonqopqoq yuragimni asrab yurar,
Sepkilshohing kimligimni endi ko'rar,
G'alabaga bitta kovush yetmay turar,
Enajonim, kalishingni berib turgin.*

Meshpolvondan bunday qahramonlikni kutmagan enasi oldiniga ikkilanib qoldi. Ko'sov bilan savalab, shashtidan tushirmoqchi ham bo'ldi. Lekin, sinchiklab qarasa, ahdi qat-tiq, ko'zida achchiq, lablari pichirlab, tishlari g'ijirlab turibdi. Qaysarligi qo'ziganini sezib, endi uni yo'ldan qaytarolmasli-gini fahmlab, indamay hujraga kirib ketdi. Bir zumdan keyin ikki ko'zi oziq-ovqatga to'ldirilgan xurjunni zo'rg'a ko'tarib chiqib, egar qoshiga o'ngardi. Kalishini yechib berayotib, pand-nasihatlar bilan nevarasiga oq yo'l tiladi:

*Yo'ling oydin yo'l bo'lsin,
Bosgan izing mo'l bo'lsin,
Yantoq uzsang, gul bo'lsin,
Tikonlari tilmasin.*

*Soʻz quyilar labimdan,
Magʻiz chayna gapimdan,
Non tilama har kimdan,
Nafsing buzuq boʻlmasin.
Uchrasa ham oʻtinchi,
Salom bergin birinchi,
Seni koʻrgan har sinchi
Odotsiz deb bilmasin.
Tentak soʻksa, doʻqlama,
Yongʻoqzorda uxlama,
Alam oʻtsa, yigʻlama,
Bardoshlilar oʻlmasin.
Hatto holing tangida
Gʻoz yur odam rangida,
Yoʻl soʻrama bangidan,
Seni sarson qilmasin.
Yuvoshga musht doʻlayma,
Zoʻrni koʻrsang, goʻlayma,
Och qolganda sulayma,
Qizlar sendan kulmasin.*

Meshpolvon oʻzini xachirga joylab, enasining gapini beliga boylab, yoʻlga tushdi. Yoʻllar esa kaftdagi ajinlardek chiziq-chiziq, yarmi tekis-u yarmi buzuq, biri cheksiz-u biri uzuq edi. Bolapaqir oqsoq jonivorini niqtab, har qaysi guzarda bir toʻxtab, tepa kelsa oʻrlab, nishablikda ashulani tuyoq ovozigga joʻrlab boraverdi:

*Olma yedim baqalogʻidan,
Gilos yedim chaqalogʻidan,
Anjir yedim yapalogʻidan,
Bogʻbon buvaning shapalogʻidan...*

Shu kuyi necha choyxona-do‘kondan, Bag‘dod-u Qo‘qondan, cho‘l-u dashtdan, Isfara-yu Ashtdan ziyon-zahmatsiz o‘tdi, majruh xachirni Jizzax-u Shahrisabzga tik soldirib, yana necha makonni ortda qoldirib, Qizilqumga yetdi. Sahroda bir hafta yurdi hamki, na qo‘qqaygan daraxt ko‘rindi, na so‘ppaygan quduq. Goh qattiq non kemirib, goh meshdan suv simirib, Sepkilshohning qasdida oldinga ketaverdi. Sepkilshoh esa bu vaqtda hashamdor qasrida bamaylixotir aysh surib yotar, yer yuzining nazardan qolgan qaysidir nuqtachasida o‘ziga qarshi dahshatli bir kuch siljiganidan mutlaqo bexabar edi.

* * *

Bir kuni kechki payt bo‘ron boshlanib, yer-u osmonni to‘zon qopladi, Meshpolvonni xachiriga qo‘shib yerga chapladi. Hayvon boshimdan sadag‘a deya jilovni qo‘yvorib, xurjunni mahkam quchoqlaganicha po‘stakka burkanib yotaverdi. Ko‘zi qumga, og‘iz-burni sho‘rttak tuzga to‘ldi. Tongga yaqin bo‘ron tingach, endi sahroni xurragi bilan besaranjom qilib, lohas uxlab qoldi.

Choshgoh mahali uyg‘onib qarasa, hatto qilt etgan shabada yo‘q, quyosh tikkaga kelib, yerni kabobdek jazillatib turibdi. Kal boshidan oqqan terdan chapyada bir cho‘mich suv to‘planibdi. Omon qolganim rostmi-yolg‘onmi deb osmonga tupurib ko‘rdi. Loyqa tupugi shap etib peshanasiga qaytib tushgan chog‘da ich-ichidan quvonib ketdi.

Shundan keyin xachirini qidirib tevarakka alangladi-yu, qo‘rqinchli manzaradan badaniga qaltiroq kirib, yuragi taka-puka tepdi. Ko‘milib yotgan xachirning dumi bilan tumshug‘igina qum yuzasida arang ko‘zga chalinar, tumshuqning ustida ikkita gurza ilon bo‘yin tikkaytirganicha bir maromda tebranib «raqs tushayotgandi».

Meshpolvon oyog‘ini olti qilib qochishniyam, qumga sanchilib turgan o‘qlovni olib ilonlarga otishniyam bilmay, birpas o‘shshayib qoldi. Es-hushini yig‘volgandan so‘ng: «Ke, mendan nima ketdi, shu turqi sovuqlargayam bir xushomad qip ko‘ray-chi», deb so‘zga og‘iz juftladi:

*Ilon tushga kirsam – boylik,
Voy, munchayam siz chiroylik,
Yashang, ilon afandilar!
Men va xachir o‘rtoq bo‘lib,
Keldik sizga qo‘noq bo‘lib,
Yashang, ilon afandilar!
Dumni qilib salang-sulang,
Mehmonlarga oq yo‘l tilang,
Yashang, ilon afandilar!
Chaqvolsangiz jon beramiz,
Chaqmasangiz non beramiz,
Kavshang, ilon afandilar!*

Meshpolvon shunday deya xurjunidan bir hovuch talqon olib, yerga sepdi. Sahro xo‘jayinlari sipolik bilan sudralib kelib tanavvulga kirishgan damda, fursatdan foydalanib, xachirini xalos qilishga tutindi. Jonivorni yerdan qazib olgach, tirikchilik qilib mador to‘plasin degan maqsadda yantoqzorga haydarkan, ilonlar tomonga zimdan nazar tashladi. Ular talqonni tinchitib bo‘lishib, mazaxo‘raklik bilan yalanib turishardi.

– Xush ko‘rdik, ilon afandilar, – deya ikki qo‘lini ko‘ksiga chog‘ishtirdi Meshpolvon. – Xo‘p, xayr bo‘lmasa.

Ilonlar hamon dikrayib turganidan dili qorong‘ilashib, bu surlar xachir ikkalamizni yeb bo‘lmaguncha ketmaydi shekilli, deb o‘yladi. O‘lganining kunidan hiringlab, ularning oldiga cho‘kka tushdi.

– Yana mehmon qilay desak, o‘zimizdayam jig‘ildon bor, – dedi u yutiniib. – Uydagilarga salom aytasizlar-da endi.

Ilonlar qattiq vishillab, kutilmaganda Meshpolvonga tashlanishdi, bir sapchib, uning qo‘yniga kirib olishdi. Qabristondek jimjit sahro zumda dod-faryodga to‘ldi: «A-a-a!!! Voy-do-o-d! O‘ldi-i-m! O‘lyapma-a-n! Voy, ena-a-a! Enajo-o-n!!!»

Meshpolvon uyoqqa yumalanib yig‘ladi – o‘lmadi, buyoqqa yumalanib yig‘ladi – o‘lmadi, o‘rnidan turib, uvvos solganicha xachir atrofida qirq marta aylandi hamki, tirikligicha qolaverdi. Baqirish oxiri joniga tegib, jag‘ini tiydi, qo‘yniga sekin quloq soldi. Haliyam bu dunyoda turganiga ishonch hosil qilish uchun yana osmonga tupurib ko‘rdi. Tupugi qaytib tushib, bu safar burniga chaplandi.

Shundan keyin sal-pal o‘ziga keldi. Qo‘llari qalt-qalt titrab, xurjundan kulcha oldi, bir bo‘lagini maydalab, ehtiyotlik bilan qo‘yniga tiqdi. Ilonlar «vish-vish»lab to‘lg‘anganicha, oziqni domiga torta boshlaganidan ko‘ngli joyiga tushib, o‘zi ham qo‘rqa-pisa kavshanishga kirishdi. Har yutinganida bo‘ynini cho‘zib, bu ahvoldan xo‘rligi qo‘zib, yantoqzorda qorin to‘y-dirayotgan xachiriga yuzlanib, bir arz aytdi:

*Bo‘ron keldi teskari,
Chang-to‘zonlar – askari,
Sen yakka-yu, men yakka.
Sahro qopqon, to‘r ekan,
Peshanamiz sho‘r ekan,
Sen bandi-yu, men bandi.
Ilonlari surbet, sho‘x,
Uxlashyapti qorni to‘q,
Sen ochsan-u, men ochman.
Xom kallasi qotmagan,
Uyida tinch yotmagan
Sen ahmog‘-u, men ahmoq.*

Meshpolvon bu gaplardan keyin har qanday maxluq ham «oh» chekib yuborsa kerak deb o‘ylagan edi, unday bo‘lmadi, nodon xachir indamay nafsini qondiraverdi.

* * *

Ajdodlari yer chopib, urug‘ sochish bilan ko‘hna xonadonga rizq ulashib kelgan Meshpolvon ilgari sahroni hech ko‘rmagan edi. Sahro deganda har vaqt uning ko‘z o‘ngida to‘lqinlari qotib qolgan dengizni eslatuvchi yap-yaydoq qum barxanlari jonlanardi. Unchalik emas ekan. Bu maskanning ham o‘z shovqin-u jimliklari, maysa-yu o‘simliklari, muqim kun kechiruvchi jonzot-u hasharotlari, alohida bardoshga yo‘g‘rilib yaratilgan parranda-yu darrandalari, har birining o‘ziga xos yashash tarzi, ayni chog‘da, bir-biriga zanjir halqalaridek bog‘liqligi, faqatgina shu joyga mansub hayot qonunlari bor ekan.

Odamzod doimo odamlar orasida o‘zini erkin va qudratli sezadi, chetga chiqdi deguncha turli xavf-xatarga yo‘liqadi, yolg‘izlanib, pashshadek ojizlanib qoladi. O‘rmon ayiqlari bilan, tog‘-adir bo‘rilari bilan, chakalakzor qoplonlari bilan, ummon nahanglari bilan, dasht qashqirlari bilan, to‘qay to‘ng‘izlari bilan uni hurkita boshlaydi, qalbida yana tezroq odamlarga borib qo‘shilish istagini alangalatadi.

Sahroda ham shunday bo‘ldi. Sovuqturq echkiemarlar galasi o‘ttiz qadamcha orqaroqqa yoyilib olib, Meshpolvon bilan uning xachirini talay joygacha ta‘qib qilib borishdi. Ular tungi bo‘ron mahali shuncha o‘ljadan bexabar qolganlaridan afsuslanib, baxtlariga boshqa biron ofat yuz berishini kutganlaricha umidvor emaklab kelishardi.

Meshpolvon xachirga teskari o‘tirib, bigizli o‘qlovni qo‘liga qo‘ndirib, eti dir-dir titrab, yirtqichlarga zog‘lanib qarab, to‘xtamasdan ilgarilab ketaverdi. U umrida ilk bor so-

dir bo‘lish ehtimoli kutilayotgan katta jangga o‘zini shaylab, qozonqopqoq ushlagan qo‘lining boshmaldog‘ida qorniga qistirig‘lik daskalla tig‘ini siypab-siypab qo‘yardi. Kun tik-kaga kelib, borliqni jizg‘anak qilishga urinayotgan pallada echkiemarlar salqin inlarida jon saqlash uchun tarqalishdi.

Jizgin barxanlarning cheki yo‘qdek edi. Meshpolvon bir-ikki kundan keyin: «Bu sahroning cheti yer tugagan joyga borib taqalsa-ya», deb xavfsiray boshlagan ham ediki, orqadan otliq kimsaning qorasi ko‘rindi. Yaqinlashib kelgach, mundoq qarasa, guldor yugan ushlagan, tagida tulpor kishnagan, ko‘zida qandaydir ilinj, belida bir quloch qilich, gavdasi g‘o‘la, bilagi quvvatga to‘la bir o‘spirin qarshisida turibdi, qozonqopqog‘-u o‘qlovlardan ajablanib, tegrasida aylanib yuribdi. Siyog‘idan payqash mumkinki, shoshib tursa – qamchilab, shoshmasa – so‘z bilan chimchilab o‘tadigan chamasi bor.

Uning avzoyidan cho‘chinqiragan Meshpolvon qo‘rqan oldin musht ko‘tarar qabilida ish ko‘rib, qolaversa, qo‘ynidagi ilonlariga ishonib, boshidan chapyani oldi, peshanasidagi terni yengida artib, to‘satdan dag‘dag‘a qildi:

*Qo‘rqmay o‘limdan,
Turma yo‘limda,
O‘qlov qo‘limda,
Ilon qo‘ynimda.
Bu qozonqopqoq
Mardlarga yaroq,
Daskallam – pichoq,
Xachirim cho‘loq.
Boshimda yo‘q soch,
Chapya menga toj,
Yo‘lni to‘sma, qoch,
O‘zi qornim och.*

Buni eshitgan asilzoda o‘spirin Meshpolvonga masxara-
omuz tikilib, otdan xachirga bukilib, so‘roq-qistovini boshladi:

*Tappaytirib burningni,
Qappaytirib qorningni,
Qayoqlarga ketyapsan?
Och qarg‘adek donsirab,
Nortuyadek hansirab,
Qayoqlarga ketyapsan?
Tuksiz kallangni ochib,
Miyang qatiqdek achib,
Qayoqlarga ketyapsan?
Sahroda, tap-taqirda,
Uch oyoqli xachirda
Qayoqlarga ketyapsan?*

Meshpolvon o‘ziga gard yuqtirgisi kelmay, kalaka
qilinayotganini go‘yoki sezmay, jiddiy turib javob qildi:

*Yo‘lga chiqsam, asosim bor,
Sepkilshohda qasosim bor.
Elimni u talab o‘tdi,
Asalimni yalab o‘tdi,
Kallalardan qasr qildi,
Ko‘pchilikni asir qildi.
Pahlavonim dadam – unda,
Mehribonim onam – unda.
Borib ozod qilayin deb,
Enamni shod qilayin deb,
Qo‘g‘irmoch yeb, kuchni to‘plab,
Yo‘lga tushdim kaftga tuflab.*